

**Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның
баяндамалар жинағы
"ХАЛЫҚ ӨМІРІНІҢ ЖОҒАРЫ САПАСЫН ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ МЕМЛЕКЕТТІК
АУДИТ"**

**Сборник докладов Международной научно-практической
конференции
«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ВЫСОКОГО
КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ И НАЦИОНАЛЬНОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ»**

**Collection of reports of the International Scientific and Practical
Conference
"STATE AUDIT IN ENSURING HIGH QUALITY OF LIFE OF THE
POPULATION AND NATIONAL SECURITY"**

8 апреля 2022 года

УДК 336.1
ББК 65.052а73
С 23

Г Сборник докладов международной научно- практической конференции «Государственный аудит в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности» = Collection of reports of the International Scientific and Practical Conference "State audit in ensuring high quality of life of the population and national security"= Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның баяндамалар жинағы "Халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудит". – Нұр-Сұлтан: - 277 б.

ISBN 978-601-337-664-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және профессор-оқытушылар құрамының халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жағдайындағы мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша баяндамалары кірді

The collection includes reports of students, undergraduates, doctoral students and teaching staff on topical issues of state audit in conditions of ensuring a high quality of life of the population and national security

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и профессорско-преподавательского состава по актуальным вопросам государственного аудита в условиях обеспечения высокого качества жизни населения и национальной безопасности

ISBN 978-601-337-664-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2022

көтерілгендігіне көз жеткіздік. Облысқа бөлінетін қаражаттарды тиімді әрі ҚР заңдарына сәйкес жүргізіп, қаржылық есептілігінің, бухгалтерлік есебінің және қаржылық жай-күйінің анықтығын, негізділігін бағаладық.

Алматы облысында халықтың физикалық және рухани-имандылық денсаулығын, оның экологиялық және санитарлы-эпидемиологиялық ырыс-берекесін, дене шынықтыру және спортты дамытуын, лайықты өмір салтын қалыптастыру қамтамасыз етуіне көп шаралар жүргізуде. Ұлттың денсаулығы қолайлы медициналық қызметтердің, дене шынықтыру мен әуесқойлық спорттың кең таралуының, салауатты өмір салты және дұрыс тамақтанудың, зиянды әдеттерді жою, экологиялық таза және күтілген орталығын жасау, елдің әр түкпірінде қауіпсіз және жасампаз өмір сүру мүмкіндігінің көмегімен қалыптасады және қолдау алады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Алматы облысының әкімдігінің ресми сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu/search/2?contentType=news%2Carticle%2Cdocuments%2Ccurators&lang=kk&searchText=аудит&slug=zhetysu>

2. Алматы облысының Денсаулық сақтау басқармасының ресми сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-densauyk?lang=kk>

3. «Алматы облысының 2018-2020 жылдарға арналған облыстық бюджеті туралы» Алматы облыстық мәслихатының 2017 жылғы 15 желтоқсандағы № 26-128 шешімі. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V17D0004452>

4. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің ресми сайты <https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm?lang=kk>

«ҚАЗАҚТЕЛЕКОМ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫНЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ЖҮРГІЗІЛГЕН МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ

Дагылова А.Е.

«Мемлекеттік аудит» ББ 3 курс студенті

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: adagilova@inbox.ru

Аңдатпа. Мақаланың мақсаты «Қазақтелеком» акционерлік қоғамының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне жүргізілген мемлекеттік аудит нәтижелерін талдау. Мақалада мемлекеттік аудиторлардың аудиторлық қорытындыларын зерделеп, акционерлік қоғамының қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебі талданды. Зерттеу барысында есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерден тұратын «Қазақтелеком» АҚ-ның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне байланысты талдау жүргізілді. Сонымен қатар, соңғы 3 жылғы, яғни 2018-2020 жылдар аралығындағы көрсеткіштер зерттелді. Зерттеу нәтижесінде мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша ұсынымдар ұсынылды.

Түйінді сөздер: мемлекеттік аудит, аудиторлық қорытынды, компания лицензиясы, акционерлер, жарғылық капитал, инвестиция, ішкі аудит қызметі, дебиторлық берешек, кредиторлық берешек, ақша қаражаты, комплаенс қызметі, салық, мәнділік деңгейі.

Аннотация. Целью статьи является анализ результатов проведенного государственного аудита консолидированной финансовой отчетности акционерного общества "Казакхтелеком". В статье изучены аудиторские заключения государственных аудиторов, проанализирован консолидированный отчет акционерного общества о финансовом положении. В ходе исследования проведен анализ консолидированной финансовой отчетности АО «Казакхтелеком», включающий краткий обзор основных положений учетной политики, включающий замечания к консолидированной финансовой отчетности. Кроме того, были изучены показатели за последние 3 года, то есть с 2018 по 2020 годы. В результате исследования были представлены рекомендации по результатам государственного аудита.

Ключевые слова: государственный аудит, аудиторское заключение, лицензия компании, акционеры, уставный капитал, инвестиции, служба внутреннего аудита, дебиторская задолженность, кредиторская задолженность, денежные средства, служба комплаенс, налоги, налоги.

Annotation. The purpose of the article is to analyze the results of the state audit of the consolidated financial statements of Kazakhtelecom Joint Stock Company. The article examines the audit opinions of state auditors, analyzes the consolidated report of the joint-stock company on the financial position. In the course of the study, an analysis of the consolidated financial statements of Kazakhtelecom JSC was carried out, including a brief overview of the main provisions of accounting policy, including comments on the consolidated financial statements. In addition, the indicators for the last 3 years, that is, from 2018 to 2020, were studied. As a result of the study, recommendations on the results of the state audit were presented.

Keywords: state audit, audit report, company license, shareholders, authorized capital, investments, internal audit service, accounts receivable, accounts payable, cash, compliance service, taxes, taxes.

«Қазақтелеком» АҚ – еліміздің телекоммуникациялық нарығын дамыту саясатын іске асыратын, операторлар үшін әлемдік стандарттарға жауап беретін жоғары технологиялық инфрақұрылым құратын және клиенттерді өмір сүру сапасын арттыратын инновациялық өнімдер мен қызметтерді пайдалануға ынталандыратын технологиялық компания (төлемдер, e-commerce, IoT). «Қазақтелеком» АҚ - Қазақстанның ең ірі телекоммуникациялық компаниясы, ұлттық байланыс операторы мәртебесіне ие. «Қазақтелеком» АҚ 1994 жылдың 17 маусымында құрылды.[1]

Басқарма 7 (жеті) мүшеден – Басқарма Төрағасынан және Қоғамның директорлар Кеңесі сайлаған басқа да тұлғалардан тұрады. (6-тармақтағы "7 (жеті) деген сөз 9 (тоғыз) деген сөзбен ауыстырылсын, ДК ХАТТАМАСЫ 02.05.2019 № 11)

Қоғамның акционерлері және оның акционерлері болып табылмайтын қызметкерлері (Ішкі аудит қызметінің қызметкерлерінен басқа) Басқарма мүшелері бола алады. Басқарушылық (өкімдік) қызметпен айналысуға тыйым салуды немесе материалдық жауапкершілікпен байланысты басшы лауазымдарды атқаруға тыйым салуды белгілей отырып, қандай да бір қылмыс үшін заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған сотталғандығы бар адамдар Басқарма мүшелері болып сайлана алмайды. Басқарманың отырыстары тұрақты негізде айына кемінде 1 (бір) рет өткізіледі.

Егер отырысқа басқарманың 7 (жеті) мүшесінің кемінде 5 (бес) мүшесі қатысса, басқарма шешім қабылдауға құқылы. Басқарманың шешімдері жай көпшілік дауыспен қабылданады. Дауыстар тең болған жағдайда Басқарма төрағасының дауысы шешуші болып есептеледі.[2]

"Қазақтелеком" АҚ Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті 2014 жылғы 9 қазандағы № 14014826 берген лицензия негізінде әрекет етеді.

Лицензияға сәйкес «Қазақтелеком» АҚ байланыс саласында қызмет көрсетуді жүзеге асырады: қалааралық телефон байланысы, халықаралық телефон байланысы.[3]

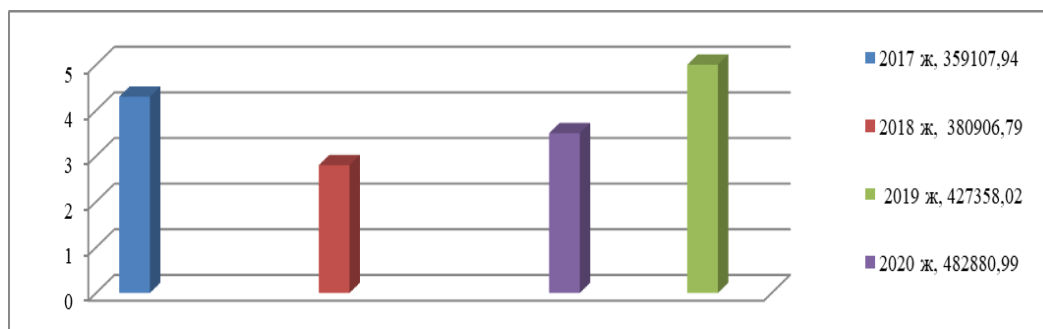
Мемлекетке ұлттық компаниядағы үлесінің жартысы ғана тиесілі, қалған бөлігі жеке шетелдік компаниялардың (иелерінің) меншігінде болады. "Қазақтелеком" акционерлері-Қазақстанның "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры "АҚ атынан Қазақстан Республикасы — (52,03% жай акциялар); Skyline INVESTMENT COMPANY S. A. (Люксембург) — (24,95% жай акциялар); ADR the Bank of New York (номиналды ұстаушы) — (9,81% жай акциялар); "бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" АҚ (номиналды ұстаушы) - (9,35% жай акциялар) болды.

Кесте 1. «Қазақтелеком» АҚ-ның негізгі акционерлерінің құрылымы[4]

"Самұрық-Қазына" ҰӘҚ " АҚ	51,00%
Skyline Investment Company S. A.	24,46%
BNY Mellon (номиналды ұстаушы)	9,17%

Кесте 2. «Қазақтелеком» АҚ-ның жарғылық капиталдың жиынының құрылымы, мың. тг және % [4]

Мерзімі дейін:	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Жарғылық капиталдың жиыны	359107,94	380906,79	427358,02	482880,99
Жай акциялар	12136,53	10922,88	10922,88	10922,88
Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар	-6464,37	-6464,37	-7065,61	-7065,61
Айналыстағы жай акциялар, барлығы	10,71	10,71	10,71	10,71
Айналыстағы артықшылықты акциялар, барлығы	0,32	0,32	0,3	0,3

Сурет 1. «Қазақтелеком» АҚ-ның жарғылық капиталдың жиынының құрылымы, мың. тг

Кесте 2 көріп отырғанымыздай, «Қазақтелеком» АҚ 2018-2020 жылдар аралығындағы инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары және олардың ауытқу деңгейлері көрсетілген.

«Қазақтелеком» АҚ Ішкі аудит қызметі. ІАҚ қызметі Қоғамның Директорлар кеңесі бекітетін Ішкі аудит қызметі туралы ережеге және "Қазақтелеком" АҚ Аудит жоспарларына сәйкес жүзеге асырылады. Қызметтің қызметіне жетекшілікті Қоғамның Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті жүзеге асырады.

Кесте 2. «Қазақтелеком» АҚ-ның қауымдасқан ұйымдарға инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары[5]

	2018 жыл	2019 жыл	2020 жыл	Ауытқу (2018/2019)	Ауытқу (2019/2020)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары	120 млрд тг	252 млрд тг	119 млрд тг	132 млрд тг	- 133 млрд тг

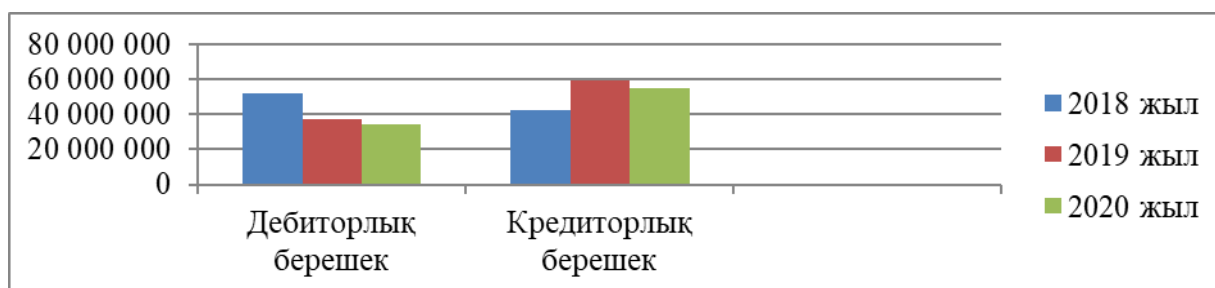
Қоғамның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізудегі өз міндеттерін орындау үшін Директорлар кеңесі мен Қоғам Басқармасына қажетті көмек көрсету болып табылады.

Қоғамның Директорлар кеңесіне Қоғамдағы тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқаруды жетілдіруге бағытталған тәуелсіз және объективті кепілдіктер мен консультациялар беру болып табылады.

Кесте 3. «Қазақтелеком» АҚ-ның дебиторлық және кредиторлық берешегі, мың. тг[5]

Атауы	2018 жыл	2019 жыл	2020 жыл
Дебиторлық берешек	52 173 348	37 255 772	34 711 705
Кредиторлық берешек	42 147 405	59 397 839	54 866 134

Кесте 3 және Сурет 2 «Қазақтелеком» АҚ-ның дебиторлық және кредиторлық берешегі берілген. Дебиторлық және кредиторлық берешек арақатынасының мөлшерін есептей келе, компанияның дебиторлық берешегі жыл сайын төмендеп жатса, ал кредиторлық берешек жыл сайын артып жатыр. Дебиторлық берешек 2019 жылы 2018 жылға қарағанда 71% төмендеген, ал кредиторлық берешек 2019 жылы 2018 жылға қарағанда 71% өскен.

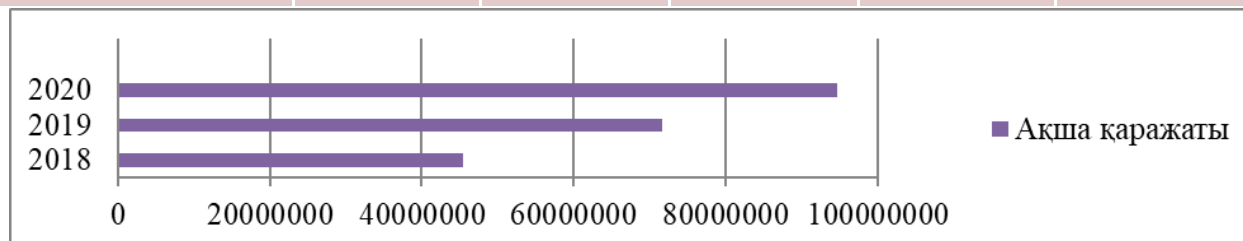

Сурет 2. «Қазақтелеком» АҚ-ның дебиторлық және кредиторлық берешегі, %

Бұл дегеніміз, қарыздар компанияның қаржылық мүмкіндіктерінен асып кеткенін білдіреді. Кредиторлық берешектің дебиторлық берешектен қаншалықты асып кетуіне байланысты компанияның әл-ауқаты туралы қорытынды жасалады. Егер қарыз көп болса, мүмкін банкроттық қаупі артады.

Кесте 4. «Қазақтелеком» АҚ-ның 2018-2020 жылғы 31 желтоқсанда ақша қаражаты мен оның баламалары, мың. тг[4]

	2018 жылы	2019 жылы	2020 жылы	Ауытқу (2018/2019)	Ауытқу (2019/2020)
Ақша қаражатының және олардың баламаларының жиыны	45 350 092	71 637 378	94 709 166	26 287 286	23 071 788

Ernst & Young 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептен, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерден тұратын «Қазақтелеком» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргізді.

20.09.2018 жылы «Қазақтелеком» АҚ-да «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» ҚР Заңына және компаниялар тобының ашықтық, адалдық, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа "нөлдік төзімділік" таныту сияқты бизнес жүргізу қағидаттарын сақтауға бағытталған стратегиясына сәйкес комплаенс қызметі құрылды. Комплаенс функциясын енгізу материалдық және материалдық емес залалдың алдын алу, бизнес-серіктестер мен шетелдік реттеуші органдардың талаптарын қанағаттандыру және акционерлердің, қызметкерлер мен бизнес-серіктестердің сенімін арттыру үшін маңызды. Комплаенс қызметінің басшысы болып бұрын мемлекеттік органдарда, атап айтқанда Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрлігінде жұмыс істеген Тілек Исақов тағайындалды.[1]

«Қазақтелеком» акционерлік қоғамы қызметін талдай келе, тиімділігін арттыру бойынша бірнеше ұсыныстар бар.

1. Ұялы байланыс операторлары ұялы байланыс нарығындағы тарифтік саясаттың кейбір аспектілерін талқылауда келісімге келуі керек.

2. Қазақстан Республикасындағы аудандар, кенттер және ауылдық округтердегі филиалдарын көбейтіп, интернет желісін арттыру керек.

3. Карантин кезінде мерзімді сәтсіздіктер мен мемлекеттік және басқа сайттарға кіру проблемалары жиілеп кетті. Осы мәселеге қайта келмес үшін, оның алдын алу қажет.

4. Интернет-провайдерлер көптеген пайдаланушылар интернеттен деректерді жүктеуде елеулі ауытқуларды байқамауы үшін сыртқы арналардың көлемін қарқынды түрде кеңейтуі керек.

5. Ақша қаражатын ұлғайтуға төрт қадам ұсынамын.

Компанияға келетін және одан шығатын ақшаны бақылауға көмектеседі:

1. ақша ағынын өлшеу

2. дебиторлық берешекті жақсарту

3. кредиторлық берешекті басқару

4. ақша қаражатының тапшылығы жағдайында қалыпты жағдайды ұстап қалу.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. «Қазақтелеком» АҚ-ның ресми сайты. [Ғаламтор ресурс]№ Сайтқа кіру - <https://telecom.kz/ru/news/view/32512> (өтініш берілген күн: 20.01.2022 ж.)

2. «Қазақтелеком» АҚ-ның негізгі акционерлердің құрылымы. [Ғаламтор ресурс]. Сайтқа кіру - <https://telecom.kz/kk/pages/11893/172452> (өтініш берілген күн: 19.01.2022 ж.)

3. Қазақстан Республикасының 12.11.2015ж №392-V «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңы. [Ғаламтор ресурс]. Сайтқа кіру - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000392> (өтініш берілген күн: 20.01.2022 ж.)

4. «Қазақтелеком» АҚ-ның аудиттелген нығайтылған қаржылық есебі. [Ғаламтор ресурс]. Сайтқа кіру - <https://telecom.kz/kk/pages/11897/171801> (өтініш берілген күн: 18.01.2022 ж.)

5. «Қазақтелеком» АҚ-ның жарғысы. [Ғаламтор ресурс]. Сайтқа кіру - <https://telecom.kz/kk/pages/11893/172451>. (өтініш берілген күн: 19.01.2022 ж.)

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ КОНСОЛИДИРОВАННОЙ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА "НАЦИОНАЛЬНАЯ КОМПАНИЯ "КАЗМУНАЙГАЗ"

Кабыкенов Б.Б.

студент 3 курса ОП «Государственный аудит»

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, г. Нур-Султан,
Республика Казахстан

E-mail: bekzat.kabykenov@mail.ru

Аннотация. Целью данной работы является проведение аудита на примере субъекта квазигосударственного сектора «Национальная компания «КазМунайГаз». В статье анализируются результаты государственного аудита консолидированной финансовой отчетности и показатели за последние 3 года, т.е. с 2018 по 2020 год.

Ключевые слова: государственный аудит, финансовая отчетность, уставный капитал, инвестиция, денежные средства, дебиторская и кредиторская задолженность, совет директоров, анализ

Аннотация. Бұл жұмыстың мақсаты «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» квазимемлекеттік сектор субъектісі мысалында аудит жүргізу болып табылады. Мақалада соңғы 3 жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілік пен көрсеткіштердің мемлекеттік аудитінің нәтижелері талданады, яғни 2018 жылдан 2020 жылға дейін.

Түйін сөздер: мемлекеттік аудит, қаржылық есеп беру, жарғылық капитал, инвестиция, ақша қаражаты, дебиторлық және кредиторлық берешек, директорлар кеңесі, талдау

Annotation. The purpose of this work is to conduct an audit on the example of the subject of the quasi-public sector "National Company "KazMunayGas". The